

Riktlinje för transport av brukare i kommunens bilar

Beslutad av: Socialnämnd, den 24-10-2018

Dokumentansvarig: Anna Fritzheimer

Diarienummer: Dnr SN.2018.0636.790

Senast reviderad:

Giltig till: tills vidare

1 Bakgrund

Socialförvaltningens många brukare har precis som andra behov av att transportera sig till sina jobb, dagliga verksamhet, fritidsaktiviteter m.m. På grund av t.ex. funktionsnedsättning kan de ha svårt att själva transportera sig. Traditionellt har Socialförvaltningen därför haft bilar som personalen skjutsat brukarna i. Det är dock inte oproblematiskt. Med anledning av det har följande riktlinje tagits fram.

2 Problemställningar

2.1 Yrkesmässig trafik

Hovrätten för nedre Norrland har i mål nr B 1025-04 slagit fast att det är fråga om yrkesmässig trafik när kommunens personal mot betalning regelbundet ombesörjer resor till och från daglig verksamhet. Sådan transportverksamhet är tillståndspliktig och den som bedriver trafiken omfattas av trafiklagstiftningens bestämmelser.

Domen är relevant för alla former av transporter som kommunen tar betalt för.

2.2 Att leva som andra

Enligt t.ex. 5 § lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, ska verksamhet enligt LSS främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Översatt till en person som t.ex. bor på en LSS-bostad och ska till sin dagliga verksamhet, dvs. sitt arbete, så innebär det att personen själv ska ta sig till sin aktivitet. Kan den inte köra själv eller åka kollektivtrafik är de hänvisade till färdtjänst och arbetsresor.

Kammarrätten i Sundsvall har i mål 4589-16, som visserligen avsåg en SoL-insats men som ändå är relevant, bedömt att en kvinna inte hade rätt till bistånd för att åka och handla tillsammans med boendestödet i deras bil. Kammarrätten ansåg att färdtjänsten kunde tillgodose hennes behov.

2.3 Kompetenskrav

Det finns flera regelverk som reglerar professionella persontransporter, t.ex. lag (2007:1157) om yrkesförarkompetens och taxitrafiklag (2012:211) som reglerar kompetenskrav för just persontransporter.

Branschorganisationen Svensk kollektivtrafik har tagit fram ett särskilt utbildningsprogram som leder till en förarcertifiering för förare som ska utföra serviceresor, dvs. t.ex. färdtjänst. Bakgrunden till certifieringen att det är en målgrupp med särskilda behov som kräver särskild kunskap. Förarcertifieringen används nationellt men är inte ett krav för att få köra serviceresor men många arbetsgivare inom persontransportområdet kräver det av sin personal.

Vare sig regelverken eller förarcertifieringen är direkt tillämpliga på de persontransporter som de kommunanställda utför i sina tjänster men ger vid handen att det krävs särskild kompetens för att utföra den här typen av persontransporter.

2.4 Försäkringar

När transport ska ske med kommunens bilar är det viktigt att veta vad försäkringarna omfattar för skador.

Samtliga av kommunens motorfordon är helförsäkrade, d.v.s. både registrerade samt oregistrerade fordon omfattas. Beträffande fordon med vagnskadegaranti gäller att när garantin upphör, så inträder vagnskadeförsäkringen istället.

Helförsäkring omfattar följande försäkringsmoment:

- trafikförsäkring, d.v.s. samtliga personskador i och utanför det egna fordonet samt skador på annans egendom då kommunens fordon vållat skadan.
- delkaskoförsäkring, d.v.s. brand-, stöld-, glas-, räddnings- och rättsskyddsförsäkring. För personbilar gäller dessutom maskinförsäkring beroende på ålder och hur långt fordonet gått.
- vagnskadeförsäkring, d.v.s. skada på egna fordonet.

2.5 Konkurrensregler

Enligt 2 kap 1§ kommunallagen (2017:725) ska kommunen ägna sig åt sådant som har allmänt intresse och i 3 kap 27 § konkurrenslagen (2008:579) regleras konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Sammantaget innebär de här bestämmelserna att kommunen inte ska syssla med sådant som gynnar enbart vissa enskilda och kommunen ska inte heller konkurrera med marknaden.

Vad gäller persontransporter så ingår inte det som en insats vare sig enligt LSS eller SoL. Så frågan är då om det på annat sätt ingår i det som kallas den ”kommunala kompetensen”.

I vissa fall inom socialtjänstens ansvarsområde kan det vara nödvändigt att utföra persontransporter för att kunna fullfölja ett beslut om insats, t.ex. vid omhändertagande av barn. I de allra flesta fall innebär det dock just bara ren transport som inte torde falla inom det kommunala ansvaret och dessutom kan vara konkurrensbegränsande utifrån konkurrenslagstiftningen eftersom det finns t.ex. taxi eller bussföretag där tjänsten kan köpas.

2.6 Arbetsmiljö

Utöver ovanstående problemställningar så finns det även arbetsmiljörisker med att köra brukare i bil. Om en klient eller brukare skulle bli utagerande i fordonet är möjligheterna att värja sig små.

2.7 Sammanfattning problemställningar

Sammanfattningsvis kan sägas att det inte är tillåtet att transportera brukare mot betalning utan särskilt tillstånd. Därtill finns ett antal andra problemställningar, kompetenskrav, konkurrensregler, arbetsmiljörisker som leder till att en mycket stor restriktivitet bör tillämpas avseende transport av brukare i kommunens fordon.

3 Hur arbetar vi inom Socialförvaltningen

3.1 Transporter mot betalning

Inga transporter får ske, som utförs av kommunens personal i kommunens bilar, mot betalning.

3.2 Funktionshinderomsorgen/äldreomsorg

Aktiviteter inom funktionshinderomsorgen och äldreomsorgen ska planeras. De enskilda ska som huvudregel transportera sig på egen hand och vanligast sker det med egna fordon, kollektivtrafik eller färdtjänst.

Om verksamheten planerat någon gruppaktivitet som kräver fordonstransport ska professionella transportföretag, t.ex. buss- eller taxibolag anlitas.

3.3 Individ och familjeomsorgen

Inom individ- och familjeomsorgen är huvudregeln att den enskilde ska transportera sig själv. Endast när alla alternativ är uttömda för egen transport kan detta ske med stöd av kommunens personal i kommunens fordon. Transporten ska då vara nödvändig för att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig beviljade insatser.